

ברכה - שמח"ת

קהלת יעקב" איז תוכנו — „אחזניה ולא נעזבנה“.

זאָגן מפרשים⁵, אַז דער פֿי' רש"י קומט בהמשך צו פירושו אין פריער-דיקן פסוק „אף חובב עמים גו' ישא מדברותיך“, וואָס רש"י איז עס מפרש (בפירושו השני⁶) „אף בשעת חבתן של אומות העולם. . ומסרת את ישראל בידם. . כל צדיקיהם וטוביהם דבקו בך ולא משו מאחריך. . ישא מדברותיך, מקבלים גזרותיך ודתותיך בשמחה, ואלה דבריהם — תורה כו“; דקשה וואָס איז די שייכות פון „דבריהם, תורה צוה גו“ צו דעם ענין פון „מקבלים

א. מ'האָט שוין גערעדט כמה פעמים' בנוגע דער קריאה פון פ' (וזאת הברכה בשמחת תורה, אַז אע"פ אַז ס'זיינען דאָ כמה טעמים וועלכע ברענ-גען זיך אין מפרשים, פאָרוואָס די פרשה ווערט געלייענט ביו"ט האחרון של חג — איז אָבער מסתבר צו זאָגן, אַז בנוסף להם איז (ווי ברובם ככולם פון די פרש-יות שקורים) אין דער פרשה אויך פאָראַן מ'ענין המועד“.

צווישן די פסוקים אין דער סדרה וועלכע ריידן בגלוי וועגן ענין התורה — ענינו של מועד זה — איז דער פסוק⁷ „תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב“.

רש"י בפירושו אויפן פסוק

[נאָכדעם ווי ער איז מדגיש אַז די ווערטער „תורה צוה לנו משה“ זיינען (ניט קיין ענין בפ"ע, נאָר) אַ הקדמה צום צווייטן טייל פסוק — „(תורה אשר צוה לנו משה) מורשה היא לקהלת יעקב“]⁴

איז מבאר אַז דער ענין פון „מורשה

שייך רק בקבלת התורה ממש, ולא מאת הקב"ה שאצלו ית' לא שייך (ע"ד הפשט) הגדר דירושה... (5) רא"ם כאן.

(6) ולכאורה כע"ל דמ"ש רש"י „ואלה דבריהם“ הוא גם לפירושו הראשון ב. אף חובב עמים גו" (דאל"כ איך מתאים הפסוק „תורה צוה לנו משה גו" באמצע דברי משה?!) — ובא בהמשך לפרש"י „ישא מדברותיך, נשא עליהם עול תורתך“ (שהוא ע"ד לשונו בפ"י הב' „מקבלים גזרותיך כו“) — „ואלה דבריהם תורה גו“.

(*) וגם ע"ד החסידות — ראה אוה"ת ראה ע' תשסב (וראה אוה"ת חשא ע' איתתקעא). — וראה לקו"ת פרשחון (צד, ד).

(**) אבל ראה וראו (ו, ח) „ונתתי אותה לכם מורשה“ (ובפשטות הכוונה, שהקב"ה נתן אי' לבניי והם מורשים אותה לבניהם אחריהם) — וא"כ גם בדוד מתאים לומר שהקב"ה נתן (וצוה) לנו את התורה „מורשה קהלת יעקב“ (ולהעיר מבעה"ט וש"ן עה"ת כאן בדיק „מורשה ולא ירושה“). וראה תרגומים כאן „מסרה ירוחא“, „יהבה ירחו“.

אלא שבכל אופן, לכאורה גלאטיק יותר לומר ענין הירושה בשייכות למשה מלגבי הקב"ה.

(1) ראה לקו"ש ח"ט ע' 237, ח"ד ע' 156, ע' 164, ושי"ן.
(2) פרשתנו לג, ד.

(3) כפשטות לשון הכתוב. וראה רמב"ן ועוד כאן.
(4) והכרחו של רש"י — י"ל, כי הוקשה ל"י: א) מדוע נאמר „צוה לנו משה“, דלא כפסוק שלפנ"ו „ישא מדברותיך“, שהתורה היא דברי ה', ב) מהו החידוש, ולמאי נפק"מ כאן שמשה לימד תורה לבניי?

ולכן מתרץ רש"י שהיא הקדמה ל„מורשה קהלת יעקב“, שהתורה באה לבניי באופן דירושה, וענין זה

לערנט פריער (אין פ' בהר"י) — אז בשעת איינער פארקויפט זיין שדה אחוזה איז עס חוזר לבעלים בשנת היובל — „בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו“¹²; וויבאלד ס'איז זיין „אחוזה“, בלייבט עס אלעמאל פאר-בונדן מיט אים¹³.

און עד"ז איז בעניננו: דער ענין, וואס אידן בלייבן אלעמאל צוגעבונדן צו תורה אין וועלכן מצב זיי זאלן זיך גע-פינען (אפילו ווען אידן ווערן נמסר בידי אומות העולם) — נעמט זיך דערפון וואס תורה איז „מורשה קהלת יעקב“, תורה איז אן ענין פון ירושה ואחוזה.

[עפ"י יומתק וואס רש"י איז זיך-ניט מסתפק מיטן לשון „אחוזה“, נאך איז מוסיף (אויך די שלילה¹⁴) „ולא נעזבנה“ — ווייל אויך לאחרי ווי רש"י איז מדמה דעם ענין פון „מורשה קהלת יעקב“ צו „שדה אחוזה“, דארף נאך אלץ בא-ווארנט ווערן, אז דאס וואס „צדיקים וטוביהם“ זאגן „תורה צוה גוי“ מיינען זיי ניט (נאך) אין דעם זעלבן אופן ווי שדה אחוזה (וואס די שדה קען בפועל ארויסגיין פון רשות בעל האחוזה אויף א משך זמן), נאך נאכמער, אז ביי זיי איז דער „אחוזה“ אין אן אופן פון „ולא נעזבנה“].

און דערמיט ווערט פארענטפערט נאך א שאלה אין דעם ענין פון „מורשה

גזרותיך כו"? איז רש"י מפרש אז מיט „מורשה היא לקהלת יעקב“ מיינען זיי זאגן „אחוזה ולא נעזבנה“ (ע"ד לשון רש"י לפני¹⁵ „דבוק בך ולא משו מאחריך“).

מען דארף אבער פארשטיין: מיט וואס איז „אחוזה ולא נעזבנה“ פאר-בונדן דערמיט וואס תורה איז „מורשה קהלת יעקב“, אן ענין פון ירושה? לכאורה, די זעלבע „דברים“ („אחוזה ולא נעזבנה“) זיינען מתאים צו זאגן אויך ווען תורה איז געגעבן געווארן צו אידן אלס מתנה, אדער „לקח טוב“ וכיו"ב?

ואדרבה: ביי ירושה, וואס קומט מאליו וממלא, איז גאר-ניט אזוי-זיכער אז ס'וועט זיין „אחוזה“ פון די יורשים — אחיזה והשתדלות¹⁶ פון די אידן בשמירת התורה שירשו.

ב. ויש לומר, אז רש"י באווארנט די שאלה בדיוק לשונו — „אחוזה“, דלכאורה: ווי פאסט דער לשון אחיזה בשייכות צו תורה? עס ווערט גענוצט בזה אויך בכתובים לפני זה ובפרט במצות הקהל דער לשון פון שמיעה, לימוד, שמירה, וכיו"ב¹⁷.

נאך דער לשון „אחוזה“ דא איז (ניט מלשון אחיזה — אנהאלטן, נאך) פון לשון אחוזה, ירושה¹⁸. און דערמיט מיינט רש"י צו דערמאנען אויפן דין פון „אחוזה“ וועגן וועלכן מ'האט שוין גע-

(11) כה, י ואילך.

(12) בהר שם, יג.

(13) שלכן גבי הלוי, גם בתיהם נגאלים „כי... היא אחוזתם“ (בהר כה, לג ובפרש"י, וראה שם, לד ובפרש"י).

(14) ובפסוק י"ל הטעם, כי הוא ע"ד לשון רש"י בפסוק הקודם. דבוק בך ולא משו מאחריך.

(7) משלי ד, ב.

(8) שלכן ארז"ל (אבות פ"ב מ"ב) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך.

(9) וראה לשון הרא"ם כאן: ונחזיקנה לא נעזבנה.

(10) ראה רש"י ס"פ ויגש. וועד, ולהעיר מס' השרשים להרד"ק ערך אחז — דאחיה ואחווה הם משרש אחד. וראה בחיי ס"פ ויגש.

המועד" (דשמחת תורה), והיינו וואָס גלייך בתחילת הסדרה זיינען דאָ כמה פסוקים וועגן ענין התורה — „ה'י מסני בא ג' אף חובב עמים ג' תורה צוה לנו משה ג'". אָבער לכאורה האָבן די פסוקים אַ שייכות (ניט מיט שמחת תורה — „גמרה (סיומה) של תורה"²⁰ — נאָר) מיט חג השבועות, זמן מתן תורתנו²¹.

אָבער לויט ווי רש"י איז מדגיש, אַז דער אויפטו פון „מורשה קהלת יעקב" איז „אחזונה" (בדוגמת שדה אחוזה), איז מובן די שייכות פון דעם פסוק צו שמחת תורה דוקא. ווייל אע"פ אַז מתן תורה איז שייך צו חג השבועות, אָבער דער ענין פון „מורשה קהלת יעקב", דאָס וואָס תורה איז אַ ירושה ואחזונה פון אידן, איז פאַרבונדן מיט שמחת תורה דוקא.

ד. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם המבואר בכ"מ²², אַז דער טעם וואָס מ'האָט קובע געווען שמחת תורה אינעם חג פון שמיני עצרת און ניט בחג השבועות זמן מתן תורתנו, איז ווייל די שמחה פון שמח"ת איז בשייכות מיט נתינת לוחות שניות ביוהכ"פ²³ (וואָס שמע"צ קומט בהמשך ולאחרי יוהכ"פ): היות אַז די לוחות שניות זיינען געגעבן געוואָרן אַלס תוצאה פון דער תשובה פון אידן, דערפאַר איז דוקא די נתינה מעורר ביי אידן די שמחה הכי גדולה.

קהלת יעקב: וויבאלד אַז תורה קומט צו אידן בדרך ירושה (ד.ה. מאב לבן¹⁵) — דאָרף לכאורה אויסקומען, אַז אויב דער אב המוריש איז ניט קיין תלמיד חכם (וועאכ"כ אויב ער איז ר"ל ניט קיין שומר תומ"צ) און ביי אים איז ניטאָ קיין תורה ח"ו — קען די תורה דעמאָלט ניט אַנקומען צום בן¹⁶!

באָואַרנט רש"י אַז דאָס איז בדוגמא צו „(שדה) אחוזה", וואָס וויבאלד דאָס איז „אחזונה", ווערט ניט איבערגעריסן דער פאַרבונד פון דער שדה צום בעל האחוזה, אפילו ווען ער (ווייל דאָס, און) פאַרקויפט די שדה.

ועד"ז בנדו"ד: אפילו ווען איינער פירט זיך אין אַן אופן אַז די תורה האָט ניט קיין גלוידיקע שייכות צו אים — איז די תורה — זיינע (אַ ירושה ואחזונה), אין אַלע אומשטענדן¹⁷.

ג. מ'האָט שוין פיל מאָל געבראַכט דברי השל"ה¹⁸ אַז אין פירוש רש"י על התורה זיינען פאַראַן „ענינים מופלאים" — ובנדו"ד:

ווי דערמאָנט פריער (בתחילת השיחה), האָט פרשת וזאת הברכה אין זיך מ„ענין

15) ראה סנהדרין צא, סע"ב „מנחלת אבותיו שנה' תורה צוה כו".

16) להעיר מנדרים פא, א (וברש"י ותוס' שם). — ובס' עשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"ב פכ"ח. ח"ה פ"ג) שירושא אינה (רק) מאב לבן (כמו נחלה) אלא גם „הבאה ממקום אחר", „מן הרב לתלמידו".

17) ראה גם יל"ש ומדרש לקח טוב כאן (וכ"ה בספרי כאן לכמה גירסאות — ראה ספרי הוצאת פנקעלשטיין-האראוויטץ). שמור' פל"ג, ז.

יידועים דברי הרמב"ם (באגרת השמד, וכן באגרת תימן) דירבעם בן ננט (שהוא יוצא מהכלל דכל ישראל שיש להם חלק לעוה"ב — סנה' ר"פ חלק) נענש גם על ביטול עירוב תבשילין וכיו"ב.

18) במס' שבועות שלו (קפא, א).

19) לג, ב ואילך.

20) טא"ח סתרס"ט. רמ"א שם.

21) ראה גם לקושי ח"ט ע' 237-8.

22) אה"ת שמע"צ ע' איתשעט ואילך. ובכ"מ.

וראה ד"ה ביום השמע"צ תש"מ רפ"ב (סה"מ מלוקט

ח"א ע' (סדס). וש"נ.

23) תענית כו, ב במשנה ובפרש"י שם.

מבאר, אז דאס איז פארבונדן מיט די חילוקים שבין הרגלים אינעם מצב פון תבואת השדה:

פסח איז אין „חודש האביב“²⁹, ווען די תבואה איז נאך ניט (אינגאנצן) צייטיק געוואָרן — דערפאר איז נאך דאן ניטאָ קיין שמחה, ווייל מ'קען נאך ניט וויסן זיכער צי די תבואה וועט זיין כדבעי:

שבועות איז דער „חג הקציר“³⁰ — ס'איז דער זמן ווען די תבואה איז שוין פארטיק און אָפּגעשניטן — און דער-פאר הויבט זיך דאן אָן די שמחה; ס'איז אָבער נאך אַלץ ניט קיין שמחה בשלימו-תה, היות אז די תבואה געפינט זיך נאך אַלץ בשדה³¹ און איז ניט אויפגעזאַמלט (ובפרט — רובה) אין אָן אופן מ'זאָל קענען דערפון נהנה זיין.

סוכות איז „חג האסיף“ . באספך את מעשיך מן השדה³² — וואָס דעמאָלט זאַמלט מען צונויף די תבואות פון שדה און מען ברענגט זיי אין די גרנות ובתים: און וויבאַלד דער יבול הארץ איז שוין מוכן ומוזמן צו נהנה זיין, רופט עס דערפאר אַרויס די שמחה בשלימותה — שלשה פעמים שמחה.

די תורה איז דאָך אַ נצחית³³ — בכל מקום ובכל זמן, און איז פארבונדן מיט כל אחד ואחת מישראל. איז מובן, אז דער ענין השמחה פון די שלש רגלים

וצריך להבין: עם היות אז בכמה ענינים איז שמע"צ אַ רגל בפ"ע²⁴, רופט עס דאָך אָבער אַן תורה יום השמיני, אז דער חג פון שמע"צ איז (אויך) אַ המשך פון די פריערדיקע זיבן טעג פון חג הסוכות²⁵.

ומזה, אז אויך די שמחה פון שמיני עצרת (אויף איר שייכות צו נתנית לוחות שניות ביהכ"פ) האָט אַ שייכות, און נאָכמער — אַ המשך, צו דער שמחה פון די זיבן טעג פון סוכות.

דאָרף מען פאַרשטיין — אין וואָס באַ-שטייט די שייכות פון דער שמחה שבחג הסוכות צו דער שמחה אויף נתנית לוחות שניות²⁶?

ה. איינער פון די ביאורים שיש לומר בזה:

בנוגע דעם וואָס די שמחה בחג הסוכות איז ביתר שאת²⁷ לגבי דער שמחה פון די אַנדערע רגלים — וואָס ביי חג הסוכות שטייט אין תורה דריי מאל דער ציווי אויף שמחה, משא"כ ביי שבועות (בלוויז איין מאל) און ביי פסח (וואו ס'ווערט אינגאנצן ניט דערמאָנט דער ענין השמחה) — זיינען חז"ל²⁸

(24) סוכה מח, רע"א. וש"נ.

(25) וראה לקו"ש ח"ט ע' 227. וש"נ.

(26) במדרש שבהערה 28 שהשמחה דחה"ס היא „לפי שנטלו הנפשות דימוס (שלהם) ביוהכ"פ, היינו שגם השמחה דחה"ס קשורה לתשובה דיוהכ"פ [וראה אוה"ת שם (ע') איתשפו ואלר] וד"ה ביום השמע"צ הנ"ל (ובמקומות שנשמנו שם), שלכן נקבעה השמחה על לוחות שניות (לא תיכף, למחרת יוהכ"פ, אלא) בסיום חגה"ס]. אבל מסתבר לומר שהשייכות היא גם לתוכנו של חגה"ס המפורש בקרא, כדלקמן בפנים.

(27) ראה רמב"ם הל' לולב פ"ח ה"ב, „שמחה יתירה“, שם הי"ד „מצוה להרבות בשמחה זו“.

(28) יל"ש אמור רמז תרנד (מפסיקתא דר"כ (הוצאת באָבער) פסקא אחרייתא דסוכות).

(29) בא יג, ד. משפטים כג, טו. תשא לד, יח. ועוד.

(30) משפטים כג, טז. ועד"ז בתשא שם, כב.

(31) ראה רש"י משפטים שם ד"ה באספך. — ובמדרש שם, שבשבועות „התבואה נכנסת בפנים“ אלא „שפירות האילן נדונין“ (והשמחה דחה"ס היא כי אז „התבואה ופירות האילן בפנים“). ואכ"מ. — וראה לקמן הערה 42.

(32) משפטים שם.

(33) תנאי רפ"ז. ובכ"מ.

וכו') אויפגעטאן דער ענין האמונה («וירא ישראל גו' ויאמינו בה' גו'»⁴⁰), וואָס אמונה איז דער יסוד פון עבודת ה'. אָבער לאידך איז דאָס נאָר דער יסוד, אָבער ניט עבודת ה', מצוות בפועל — מ'האָט נאָך ניט קיין פאַר-טיקע «תבואה» (ווי דער סדר הענינים אין זמן בפשטות, אָז יציאת מצרים איז געקומען פריער, איידער תורה ומצות זיינען געגעבן געוואָרן צו אידן).

[נאָך מער: אמונה אליין — קען זיין כמאמר הידוע⁴¹ «גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריי» — ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס ער גלויבט באמונה שלימה אין מציאות הבורא און ער ווייס אָז אויך די הצלחה זיינע בגניבתו איז אָפהענגיק פון דעם אויבערשטנס ווילן — און דערפאַר איז «אפום מחתרתא רחמנא קריי» — דאָך, פועל'ט ניט די אמונה אויף אים צו פאָלגן דעם אויבערשטן און ניט גנב'נען. ווייל אמונה איז לאו דוקא אָז זי האָט אַ פנימית'דיקע ממשות'דיקע ווירקונג אויפן אדם].

חג השבועות, זמן מתן תורתנו, איז ווען דער אויבערשטער האָט געגעבן אידן תורה ומצות וואָס די אידן האָבן אויף זיך מקבל געווען באמירת ובאופן פון נעשה ונשמע — בדוגמת ענין קצירת התבואה, וואָס די תבואה איז שוין פאַרטיק און ווערט נקצר ע"י האדם; אָבער אעפ"כ איז דאָס נאָר אַ קבלה במחשבה ודיבור און עס פעלט נאָך דער ענין המעשה⁴² (די אסיפת

בשייכות צו תבואת השדה) איז ניט באַ-גרענעצט צו דעם זמן ווען אידן זיינען געווען על אדמתם וואָס דעמאָלט איז זייער (עיקר) מזון גשמי געווען פאַר-בונדן מיט די דריי זמנים.

מזו מען זאָגן, אָז דאָס וואָס די תורה פאַרבינדט די שמחה פון די שלש רגלים מיט תבואת הארץ, מיינט⁴³ ניט בלויז תבואה אין גשמית'דיקן זין, נאָר אויך (ואדרבה — בעיקר⁴⁴) דעם ענין התבו-אה ווי זי איז ברוחניות — תורה⁴⁵ ומצות (כידוע אָז תורה ווערט אָנגערופן תבואה⁴⁶ ולחם⁴⁷, און מאי פירות מצות⁴⁸) — וואָס די «תבואה» איז שייך לכאורא מישראל; און די דריי זמנים פון «חודש האביב», «חג הקציר» און «חג האסיף» — זיינען דריי שלבים אין דער צמיחה פון דער «תבואה» רוחנית בחיי עם ישראל [נאָך דערנאָך ווען בני ישראל זיינען על אדמתם, ווערט עס «נשתלשל» אויך בגשמיות, אָז עס שטעלט זיך ביי זיי אויס די שמחה אויך בשייכות צו תבואה גשמית].

ו. איינער פון די ביאורים אין דעם:

חג המצות — דער זמן פון יציאת מצרים — באַצייכנט די התחלה ויסוד פון עבודת ה'. ביי יציאת מצרים האָט זיך ביי אידן (זעענדיק די אַלע נסים

34) ראה גם אה"ת משפטים ע' אקעת ואילך. סה"מ תר"ל ע' קלב. ע' רה"ז. וראה ד"ה וחג האסיף תשמ"ג (סה"מ — מליקט ח"א ע' תמא).

35) ולהעיר מהמאמר הידוע «התורה מדברת בעצם בעליונים ורוממות בשניות בתחתונים» (עש"מ מאמר חקור דין ח"ג פכ"ב. וראה של"ה יג, ב ואילך).

36) ראה גם סה"מ תר"ל ע' קלו. שם ע' ריג.

37) ראה סנהדרין מב, א ובתודה' ורב תבואות שם.

38) משל ט, ה. תגיגה יד, א. ועוד.

39) סוטה מו, סע"א.

40) בשלח יד, לא.

41) ברכות סג, א (כגירסת הע"י. וראה דק"ס שם).

42) באורא קצת י"ל — במ"ה ה' ענין דלימוד התורה שעיקרו במחשבה ודיבור, ולא מעשה

איז דער ביאור בזה, אז אדרבה — היא הנותנת: וויבאלד אז ניט קוקנדיק אויף דעם גודל הירידה שעל ידי חטא העגל, זיינען אידן נתעורר געווארן בתשובה ביז צו פועל זיין דעם „סלחתי כדברידך“ — איז דאס גופא א באווייז, אז דער ענין פון תומ"צ איז ביי אידן „נאסף“ געווארן איז אז אופן קבוע ותמידי, וואס קיין זאך איז ניט בכח דאס צו איבעררייסן.

די הסברה בזה:

וועגן דער מעלה וואס איז דא אין א בעל תשובה למעלה פון א צדיק שרייבט דער רמב"ם⁴⁴, אז (ניט נאר איז דער בעל תשובה „אהוב ונחמד... לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם“, נאר נאכמער, אז) „שכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו“, און דערנאך איז ער ממשיך: „אמרו חכמים“ מקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו, כלומר מעלתו גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרים יותר מהם“.

פון דעם וואס דער רמב"ם איז מוסיף „כלומר מעלתו גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם“ (ובפרט אז ער איז משנה מלשונו לפני⁴⁵ „שכרו הרבה“) — איז מובן בפשטות, אז דער עילוי פון בע"ת מצד דעם וואס „טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו“ איז ניט נאר בנוגע ל(קבלת) שכר (אז היות דאס קומט אן מיט מער יגיעה וכבישת היצר, דערפאר קומט אים א גרעסערער שכר,

הפירות לרשותו של אדם), צו אראפ-טראגן דאס בפועל בחיי יום יום.

און דאס איז דער אויפטון פון חג הסוכות: בשעת עס גייט דורך דער זמן (און די עבודת השם שבו) צווישן שבועות און סוכות, און במשך פון דעם זמן, און בא די פארשידענע אומ-שטענדן וואס מאכן זיך בחיי יום יום, פירן זיך אידן ע"פ תורה ומצותי — האט זיך דערמיט אויסגעפירט דער ענין פון „באסף את מעשיך מן השדה“ — מ'האט אויפגעזאמלט די תבואה (רוח-נית) אין דעם אייגענעם רשות — מ'איז פארזיכערט מיט דער עבודת התומ"צ (תבואה רוחנית) אויך במעשה.

און דערמיט איז מובן, וואס דער גודל השמחה פון חג הסוכות איז פארבונדן מיט „מאסף“ זיין די „תבואה“ רוחנית — ובפשטות, אז די שמחה של סוכות איז אן ענין פון שמחה של מצוה (שמחת לולב ושמחת ישיבה בסוכה⁴⁶).

ז. דערביי שטעלט זיך אבער לכאורה די שאלה: מען געפינט גאר, אז נאך קבלת התורה האט ביי אידן ניט בלויז געפעלט אין שמירת התומ"צ כדבעי, נאר נאכמער — זיי זיינען נכשל געווארן אין חטא העגל, וואס איז דער חטא הכי חמור (היפך האמונה (פון חג המצות און) אין „אנכי ה'א“ דחג השבועות): איז ווי איז שייך צו זאגן, אז אין דעם זמן צווישן קבלת התורה און חג הסוכות האט זיך אויפגעטאן דער ענין פון „אסיפת התבואה“?

המצות. — וי"ל שזהו בהתאם לדברי המדרש (הנ"ל הערה 31) שבשבועות התבואה בפנים אבל לא פירות האילן, כי תבואה היא תורה והפירות מצות, כנ"ל. 43) ראה לקוטי חיד"ק 166 הערה 25. וש"נ.

44) רש"י תשא לג, יא. ועוד.

45) הל' תשובה פ"ז ה"ד.

46) ברכות לד, ב (בשנינו ל').

בסגנון אחר קצת: דוקא אין עבודת התשובה קומט צום אויסדרוק ווי עבודת השם איז נחלק אין דער מציאות פון א אידן, באופן, אז מען קען דאס ביי אים ניט עוקר זיין. וואס דערפאר איז אפילו נאך דעם ווי ער איז באגאנגען א חטא, וואס רייסט אים אפ ר"ל פון אוי-בערשטן, האט ער ניט קיין מנוחה ביז ער קערט זיך אום לעבודתו ית'. וואס דאס קומט דערפון וואס בפנימיות נפשו איז „גם בשעת החטא היתה באמנה אתו“⁵¹, און דאס לאזט אים ניט רוען ביז ער טוט תשובה.⁵²

און דערפאר איז דער גמר ושליומת פון חג האסיף (די שמחה פון שמע"צ ושמח"ת) נקבע געווארן בקשר מיט נתינת לוחות שניות, וועלכע זיינען גע-געבן געווארן בקשר צו עבודת התשובה פון עם ישראל — ווייל דוקא דורך תשובה קומט די אמת'ע „אסיפה“⁵³, ווי עבודת השם ווערט נחלק אין דער מציאות פון דעם אידן.

ח. ע"פ כל הנ"ל וועט מען פאר-שטיין די שייכות פון דעם פסוק „תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב“ צו שמחת תורה דוקא:

דאס וואס תורה איז אן ענין פון „מורשה“ ביי אידן, ווייזט (ווי רש"י דייטעט אן, כנ"ל סעיף ב) אז אידן

כמחז"ל⁴⁷ „לפום צערא אגרא“ — נאך אז דאס איז א העכערע מעלה אין דעם אידן און בעבודת ה'.

איינער פון די ביאורים אין דעם: ביי אזא וואס לא „טעם טעם חטא“ קען מען ניט זיין זיכער בוודאות גמורה אז זיין דרגת הצדקות וועט אנהאלטן שטענדיק אין אלע מצבים. עס קען זיין, אז די גאנצקייט פון זיין צדקות איז דערפאר וואס ער איז ניט אויסגעפרוואוט גע-ווארן מיט אנדערע אדער מיט גרעסער-רע נסיונות. אבער אילו יצוירר אז מאיזו סיבה שתהי' וועט ער שטיין אין אן אנדער מצב, וואו עס זיינען דא נסיונות צו וועלכע ער איז ניט צוגעוואוינט — צי וועט ער אויך יענע נסיונות קענען ביישטיין? — דאס קען מען ניט וויסן.⁴⁹

דוקא א בע"ת, וואס „טעם טעם חטא ופירש ממנו“, וויבאלד אז ער איז שוין דורכגעגאנגען דעם היפך כו' און דאך „פירש ממנו וכבש יצרו“, גיט דאס די פארזיכערונג אז ער וועט בלייבן בצדקתו⁵⁰ — און אין דעם באשטייט די מעלה פון א בע"ת.

(47) אבות ספ"ה. וראה שמונה פרקים להרמב"ם פ"ו.

(48) עיין שמונה פרקים שם.

(49) וראה תניא פ"ל.

(50) עיין רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב „ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב כו' לעולם“ (ובפשטות בא בהמשך למ"ש בהלכה א שם „אי זו היא תשובה גמורה זה שבא לידו דבר שעבר בו . . ובמדינה שעבר כו' ופירש כו'“).

ומ"ש בלקרי' ואתחנן (ט, ד) דבע"ת „צריך שמירה מעולה שלא יחזור לסורו“ — היינו רק במדריגה תחתונה בתשובה (כמפורש בסה"מ תש"ה ע' 42): אבל במדריגה עליונה ותשובה, הרי אדרבה, הבע"ת יורח „מבטח“ מצדיק, כפנים.

(51) תניא ספכ"ד.

(52) וראה בארוכה לקו"ש ח"ו (ס"ע 53 ואילך) שטעם זה, אצל בניי בכחה של תשובה לבטל הרע ולעקור החטא לגמרי, משא"כ אצל בניי התשובה מועלת רק (מכאן ולהבא) למנוע העונש. ע"ש באורך.

(53) וכפ"י תיבת „עצרת“ — „כנישין“ (ת"א פינחס כט, לה), התאספות והתקבצות. וידוע דשמע"צ ענינו קליטה (דרושי שמע"צ בלקו"ת וכו').

און דאָס איז אויך די שייכות צום ענין פון „גמרה (סיומה) של תורה“ (וואָס דאָס איז דער טעם בפשטות אויף דער שמחה פון שמחת תורה) — ווייל דער „גמר“ ושליומות פון לימוד התורה איז פאַרבונדן דערמיט וואָס תורה ווערט כולא חד מיט דעם אידן;

וואָס דאָס קומט צום אויסדרוק אין עבודת התשובה דוקא⁵⁴, וואָס ברענגט אַרויס ווי תורה איז נחלק אין דער עצם מציאות פון א אידן, וואָס דערפאַר איז אין אַלע אומשטענדן קען דער קשר ניט בטל ווערן — ובלשון הידוע⁵⁵: ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד.

(משניות-גוס-שמח"ת תשל"ז);

שמחת ביה"ש תש"כ)

54) להעיר מלקו"ת בלק (עג, סע"א) ועוד, שהעלי' דנשמות ע"י ירידתם לעוה"ז היא מה שנעשים בחינת בעלי תשובה.
55) ראה זח"ג עג, א.

בלייבן צוגעבונדן צו תורה אין אַלע־ ערליי אומשטענדן, בדוגמא ווי א שדה אחוזה, וואָס אפילו ווען די שדה גייט אַרויס פון רשות הבעלים — איז עס נאָר לפי שעה, און ס'ס'ס איז עס חוזר (ביובל).

און דער ענין הירושה שבתורה ווערט אַרויסגעבראַכט בגלוי אין עבודת התשובה, וואָס ווייזט ווי תורה ווערט פאַרבונדן מיט דער עצם מציאות פון א אידן, ביז אַז מ'קען ניט נפרד ווערן פון תורה, און אפילו ווען מ'האַט זיך אָפּגע־ריסן ר"ל פון אויבערשטן איז עס נאָר לפי שעה, ס'ס'ס איז ער זיכער חוזר צו זיין אמת'ער מציאות — עבודת השם.

און דערפאַר איז דער ענין פון „מורשה קהלת יעקב“ פאַרבונדן (ניט מיט חג השבועות, זמן מתן תורתנו, נאָר) דוקא מיט שמחת תורה, וואָס איז נקבע געוואָרן אויף נתינת לוחות שניות וועלכע זיינען געגעבן געוואָרן דורך דער תשובה פון אידן.

ה ו ס פ ו ת

א) שיחות ה'תשד"מ - תשמ"ו

ב) שיחות ומכתבים

ג) מכתבים כלליים לר"ה

ה'תשמ"ו - תשמ"ז

הוספות

שיחות ה'תשד"מ – ה'תשמ"ו